

- Макаренка. - Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – С. 299-302.
6. Кізь О.Б. Інноваційні підходи у формуванні гендерної культури молоді в умовах трансформаційних змін / О.Б. Кізь // Формування гендерної культури молоді: проблеми та перспективи: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 1-2 лютого 2006 р.) / за ред. В. П. Кравця. – Тернопіль : ПП Шабала Н.Є., 2006. – С.15-17.
7. Кікінежді О.М. Формування гендерної культури молоді : науково-методичні матеріали до тренінгової програми : навч. посіб. / О. М. Кікінежді, О.Б. Кізь. 2-ге вид., випр. - Тернопіль : ТИПУ ім. В. Гнатюка, 2009. - 160 с.
8. Цокур О.С. Основи гендерного виховання / Цокур О.В., Іванова І.В. // Гендерний розвиток у суспільстві. – К. : ПЦ «Фоліант», 2004 – С. 183-223.

Смікал Вікторія Олексіївна, Грешнов Сергій Володимирович. Педагогічні умови формування гендерної культури майбутніх викладачів.

У статті розглядається актуальна проблема формування гендерної культури майбутніх викладачів. Здійснено науковий аналіз щодо визначення базових понять дослідження, визначено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування гендерної культури майбутніх викладачів у процесі професійної підготовки.

Ключові слова: гендерна культура, гендерне виховання, гендерна компетентність.

Smikal Viktoria, Greshnov Sergij. Pedagogical conditions for the formation of a gender culture of future teachers.

The article considers the actual problem of forming the gender culture of future teachers. A scientific analysis was carried out on the definition of the basic concepts of the research, the pedagogical conditions for the formation of the gender culture of future teachers in the process of vocational training were determined and theoretically substantiated.

Key words: gender culture, gender education, gender competence.

УДК 378

ТИМОНТЄЄВА О. В.,
магістрантка спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
(Педагогіка вищої школи. Тьюторство),
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

ОСВІТНІЙ КОУЧИНГ ЯК ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Актуальність. Зміна соціально-політичної ситуації в Україні потребує інтеграції України до світового товариства в усіх галузях і, зокрема, в галузі освіти. Приєднання України до європейського освітнього простору передбачає забезпечення високої якості підготовки фахівців у вищих навчальних закладах, зокрема їхню спроможність бути компетентними та конкурентоспроможними на українському і світовому ринку праці. З'являється необхідність у використанні нових технологій, які сприяють навчанню та професійному становленню особистості за рахунок формування ідентичності з професією, яка передбачає постійну роботу студента, направлену на формування та деталізацію внутрішнього образу майбутньої професійної діяльності. Однією з таких інноваційних технологій є освітній коучинг. Актуальність впровадження коучингових технологій в освітній простір при підготовці майбутніх фахівців полягає в тому, що сучасному суспільству потрібні освічені, творчі, креативні, ініціативні особистості, що беруть на себе відповідальність за результати своєї діяльності.

Аналіз останніх публікацій досліджень. Проблеми коучингу приділяли увагу такі світові фахівці як Т. Голві, Дж. Уїтмор, Т. Леонард, М. Дауні, Е. Парслоу та інші. Серед українських вчених, які досліджували проблему коучингу є С.М. Романова, С.П. Шевчук, О.М.Єфімова та ін.

Формування цілей статті. В Україні є тенденція до зростання інтересу вчених і практиків до коучингу, особливо у сфері освіти. Отримані результати досліджень становлять безсумнівний інтерес для педагогів та психологів, однак, освітній коучинг як ефективна технологія у підготовці майбутніх педагогів, висвітлено недостатньо, що є предметом дослідження. Об'єкт статті – коучингові технології у психології та педагогіці. Мета статті – обґрунтування доцільності впровадження коучингових технологій в контексті реалізації компетентнісно-професійного підходу у підготовці студентів.

Виклад основного матеріалу. Коучинг – це вчення, що виникло на перетині психології, менеджменту, філософії, логіки і життєвого досвіду; процес, спрямований на досягнення цілей у різних сферах життя. Вживаються різні визначення коучингу, але в усіх трактуваннях підкреслюється його розвиваючий і діалоговий характер. Так, на думку, Тімоті Голві та Джона Уїтмора коучинг – це розкриття потенціалу людини з метою максимального підвищення його ефективності [9, с. 25]

Схоже визначення дає Майлз Дауні, де коучинг визначається як мистецтво сприяти підвищенню результативності, навчання і розвитку іншої людини.

Коучингом називається процес, побудований на принципах партнерства, який стимулює мислення і творчість клієнтів, і надихає їх на максимальне розкриття свого особистого і професійного потенціалу. (ICF) (Міжнародна Федерація Коучингу, 2008).

За Майлзом Дауні мета коучингу – встановити більш тісний зв'язок людини з внутрішнім «я», завдяки чому можна направити бачення, націлюватися на високі результати.

До числа провідних міжнародних професійних коучингових об'єднань відносяться: Міжнародна Федерація коучів (International Coach Federation/ICF), Європейська Рада по коучингу і менторингу (European Mentoring And Coaching Council /EMCC), британська асоціація коучів (Association For Coaching /AC), Всесвітня Асоціація Бізнес-Коучів (Worldwide Association of Business Coaches /WABC). В Україні працюють такі представництва міжнародних коучингових об'єднань: EMCC (European Mentoring And Coaching Council), керівник Марина Таран, ICF (International Coach Federation), керівник Анжела Ястреб, ECF (European Coaching Federation), керівник – Наталія Романенко.

Виділяються дві домінуючі області коучингової практики: персональний коучинг життєвих рішень і коучинг в бізнес-контексті (business coaching, corporate coaching, executive coaching). Поділ носить умовний характер, так як ці області нерідко перетинаються, - питання в вихідній темі запиту і області, якій приділяється ключова увага. Поділ коучингу на види пов'язано з контекстом (змістом, завданнями) коучингової роботи. Поширення отримали види - спеціалізації областей коучингу: кар'єрний, освітній, спортивний, сімейний, бізнес-коучинг для підприємців, коучинг вищих керівників, командний коучинг, кар'єрний коучинг, коучинг для батьків та ін. В останні роки в світі розвиваються спеціалізовані види коучингу. У їхньому числі: коучинг здорового способу життя, екзистенційний коучинг, психодинамічний коучинг та ін.

Одним із сучасних видів коучингу є освітній коучинг, який широко застосовують в освіті дорослих зарубіжжя, неформальному навчанні, на курсах підвищення кваліфікації, професійної перепідготовки, навчанні на підприємствах тощо. Ми можемо говорити про два основних варіанта коучинга в галузі освіти: супровід

студентів у ході освітнього процесу та підтримка управлінської роботи і організаційних змін в освітніх закладах всіх типів.

В закордонних вищих навчальних закладах та в системі післядипломної освіти все більше застосовується освітній коучинг для кращої підготовки студентів. Наявність коучингу підвищує привабливість навчального закладу в умовах складної ситуації на ринку праці.

На відміну від традиційних методів навчання коуч не дає інструкцій; вчить мислити і діяти творчо, що сприяє розвитку особистості; спонукає вчасно залишати непотрібний досвід; працює з тими, хто спрямований на самостійне отримання та засвоєння якісно нового досвіду; спрямовує на пошук власних рішень задач та відповідальності за них.

Коучинговий супровід широко використовується в бізнес-школах. Індивідуальна робота з професійним коучем підтримує самостійну розробку і реалізацію плану персонального розвитку студента, його кар'єрного руху; така програма є гнучкою і складається під потреби конкретного студента. У зарубіжній практиці вищої освіти деякі вузи починають звертатися до професійних коучингових сервісів, які пропонують спеціалізовані організації провайдери. За словами виконавчого директора канадської компанії-провайдера коучингових послуг, інтеграція коучингу в програми вузу і післядипломної освіти це «яскравий приклад того, як сфери приватного бізнесу і освіти об'єднують свої зусилля, для того щоб краще підготувати студентів». З досвіду деяких вузів, «вбудовані» послуги коучингу актуальні і для випускників вузівських програм, оскільки роботодавці не пропонують їм послуги з планування кар'єри. [5, с. 11].

Для сучасної української вищої освіти коучингові технології є одним із різновидів інноваційної освітньої практики. Так, С.М. Романова зазначає, що коучинг у вищому навчальному закладі – це взаємостосунки між викладачем і студентами, коли викладач ефективно організовує процес пошуку студентами кращих відповідей на питання, що їх цікавлять, допомагає студентам розвиватися, закріплювати нові навички і досягати високих результатів у своїй майбутній професії [8, с. 83]

Джон Уйтмор зазначає, що основним принципом коучингу є тверда впевненість у тому, що практично всі люди володіють набагато більшими внутрішніми здібностями і віра, що всередині кожної людини є відповіді на хвилюючі його питання. Віра викладача в студентів може помітно підвищити їх мотивацію. Вирішивши самостійно і добре важку задачу, студент може виявити необхідність зміни принципів виконання іншої роботи або зміни відбудуться у відношенні з колегами. У разі, коли рішення виробляється самим студентом, він приймає його і сам несе відповідальність за виконання цього рішення.

Парадигма коучингу як особливого стилю навчальної взаємодії викладача та студента базується на наступних репозиціях:

- Особистість здатна змінюватися лише в тих випадках, коли сама захоче цього і готові до цього.
- Наші переконання щодо власних можливостей, напряду пов'язані з нашими досягненнями.
- Те, як ми визначаємо успіх, здійснює прямий вплив на наші досягнення.
- Ми обмежуємо наш потенціал рамками наших переконань (наприклад, передбачаючи, що певні речі неможливі через зовнішні або ситуаційні бар'єри).
- Індивід вчиться лише тоді, коли дійсно залучений в процес.
- Ми можемо вчитися за допомогою всього, що ми робимо, проте навчання відбувається лише тоді, коли ми мислимо і будуємо плани на майбутнє.

• Для того щоб допомагати іншим, ми повинні безперервно прогресувати самі.

Метою коучінгу в освіті є:

- розкриття внутрішнього потенціалу особистості студента;
- розвиток особистості через делегування відповідальності;
- досягнення високого рівня відповідальності і усвідомлення у всіх учасників коучінгу [8, с. 83-84]

Принципи, якими повинен керуватися викладач (згідно С.М. Романової), використовуючи коучингові технології в процесі міжособистісної взаємодії з студентом:

1. Принцип усвідомлення й відповідальності. Коуч несе відповідальність за процес досягнення результату, а студент – за результат і дії, пов'язані з його досягненнями.

2. Принцип єдності і взаємодії передбачає, що позитивні результати в одній сфері діяльності приводять до досягнень в інших. Усвідомлення особистісних проблем у взаємостосунках впливає на інші види діяльності.

3. Принцип гнучкості. Формування гнучкості мислення, усвідомлення стереотипів і алгоритмів своєї поведінки.

4. Принцип партнерства передбачає комунікативне співробітництво, суб'єкт-суб'єктні стосунки.

5. Принцип ієрархічності розвитку. Щоденно ми робимо вибір, приймаємо важливі рішення. При цьому нерідко відштовхуємося від установок, стереотипів і досвіду попередніх перемог і поразок, які вже частково застаріли. Коуч допомагає подолати ці стереотипи і рухатися далі.

Коучингові технології в системі освіти доцільно втілюються в аспекті компетентнісно-професійного підходу, який орієнтований на досягнення певних результатів, набуття значущих компетенцій і є ефективною методологією побудови практикоорієнтованої освіти [3, с. 49]

Формування широкої соціально-професійної компетентності включає не лише кваліфікацію, що визначається системою набутих знань, умінь і навиків, але й базові особистісні якості, а також універсальні вміння і здібності, які характеризуються більш широкою сферою застосування [11 с.154]. І в цьому контексті задача викладача співпадає з задачею коуча – не навчити, даючи інструкції, а заохочувати самоосвіту для того, щоб в процесі діяльності особистість могла сама знаходити і отримувати необхідні знання, організувати продуктивний діалог, стимулювати самостійне усвідомлення і переосмислення свого накопиченого досвіду, генерацію нового досвіду, реалізацію прийнятих рішень в житті та професійній діяльності.

Компетентнісно-професійний підхід передбачає саме таку особливу організацію педагогічного процесу вищого навчального закладу — акцент зроблено на гармонійному поєднанні класичної академічної освіти з посиленням практичних, міжпредметних, прикладних аспектів освіти, використання і впровадження новітніх технологій та встановлення «суб'єкт-суб'єктних» відносин між студентом та викладачем. Оскільки такий підхід орієнтований на досягнення студентом певних результатів та набуття значущих компетенцій – коучингові інструменти і технології можна розглядати як його складову частину.

Коучинг у підготовці студентів може базуватися на п'ятикроковій моделі, розробленій автором методу позитивної психотерапії Н. Пезешкіаном [7]. Метод позитивної психотерапії відноситься до гуманістичних, транскультурних психотерапевтичних методів.

Згідно цього методу модель коучінгу студентів складається з таких етапів:

1. Огляд. Етап на якому студент прояснює своє бачення того, що відбувається зараз стосовно мети та ситуації навколо неї. Потрібно зв'язати мету вивчення предмету з особистісними цілями студента, сформулювати чітке бачення мети в кількісних і якісних показниках (у розрізі компетенцій).

2. Аналіз. Провести аналіз індивідуальних особливостей і унікальних здібностей студента. На цьому етапі доцільно виявити існуючі бар'єри на шляху до мети.

3. Пошук ресурсів. Виходячи з індивідуальних особливостей та здібностей студента визначити найбільш ефективні для нього персональні техніки і методики навчання (інтеграція коучингових і тьютерських технологій);

4. Рішення. Скласти і уточнити персональний план навчання (інтеграція коучингових і тьютерських технологій);

5. Розширення. Визначити «точки прикладання» навичок, план підтримки і вдосконалення їх у майбутньому. Визначити нові можливості і істотно підвищити мотивацію.

У корпоративній практиці останнього десятиліття провідні компанії світу широко застосовують коучинг як для вищих керівників, так і для менеджерів середньої ланки. Тому, на нашу думку, отримані навички та досвід коучингу у освітньому просторі ЗВО можуть стати конкурентною перевагою випускника при отриманні роботи в міжнародних та ведучих українських корпораціях.

З іншого боку, розуміння необхідності та вміння розвивати та розширяти свої компетенції, розуміння концепції навчання впродовж життя, вміння бачити та відчувати потреби суспільства, вміння безболісно узгоджувати їх зі своїми особистими потребами — є одними із ключових загальних компетенцій успішного випускника. І використання філософії коучингу та коучингових інструментів, які ґрунтуються на принципах віри в особистість, відсутності експертної оцінки і повчань, холістичного підходу, моніторингу та зворотного зв'язку, єдності та взаємозв'язку всіх сфер життя особистості, є край необхідним для розвитку саме цих компетенцій у підготовці студентів на сучасному етапі модернізації вищої освіти зокрема і суспільства загалом.

Висновки. Отже, освітній коучинг – цілеспрямований, орієнтований на результат, систематичний процес, побудований на принципах партнерства, який стимулює мислення і творчість студентів, і надихає їх на максимальне розкриття свого особистого і професійного потенціалу. Використання коучингових технологій в освіті – це унікальна можливість сучасного викладача навчитися новому, розширити горизонти пізнання, творити, розвиватися, шукати нові підходи для ефективної співпраці зі студентами в навчальному процесі. А студентів це стимулює до більш глибокого усвідомлення своїх цілей, ресурсів і обмежень, допомагає визначити напрям розвитку особистості взагалі і професійного розвитку зокрема, що є дуже актуальним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голви Т. Максимальная самореализация: Работа как внутренняя игра / Т. Голви – [пер. с англ.]. – М. : Альпина Бизнес Букс, – 2007. – 264 с.
2. Дауни М. Эффективный коучинг: Уроки коуча для коучей / М. Дауни – [пер. с англ.]. – М. : Издательство «Добрая книга», – 2008
3. Дем'яненко Н. Компетентнісно-професійний підхід у підготовці магістрів / Дем'яненко Н. - Актуальні проблеми вищої школи. – 2015. – 2. – с. 34 – 40.
4. Єфімова О.М. Коучинг як складова особисто-орієнтованого навчання у професійній підготовці студентів вищих навчальних закладів / Єфімова О.М. - Журнал Науковий огляд. – 2017. - №4 (36). – с. 23 – 27.

5. Кларин М. Профессиональный стандарт “Коуч”: развитие коучинга как профессии / Кларин М. – Организационная психология. – 2014. - Т4. - №1. - С. 6 – 12.
6. Кови Стивен Р. Семь навыков высокоэффективных людей: Мощные инструменты развития личности / Р. Кови Стивен. – М. : Альпина Бизнес Букс, – 2006. – 375 с.
7. Кравченко Ю. Стресс-коучинг: кросскультурное спокойствие / Кравченко Ю. - Онлайн журнал HRM.ua № 1, 2010 http://www.hrm.ua/article/stresskouching_krosskulturnoe_spojkojstvie
8. Романова С. М. Коучінг як нова технологія в професійній освіті / С. М. Романова // Вісник Нац. авіац. ун-ту. Серія : Педагогіка. Психологія. – 2010. – Вип. 3. – С. 83–86.
9. Уитмор Дж. Коучинг высокой эффективности / Дж. Уитмор. – [пер. с англ.]. – М. : Международная академия корпоративного управления и бизнеса. – 2005. – С. 168.
10. Шевчук С. Коучинг як метод навчання студентів у контексті реформування вищої освіти України / Шевчук С. - Наукові праці. Педагогіка - Випуск 257. – Том 269.- С.- 62 – 65.
11. Шершнева В. Педагогическая модель развития компетентности выпускника вуза / В.Шершнева, Е.Перехожева // Высшее образование в России.- 2008. - №1. - С.152 – 154.

Тимонтьєва Ольга Володимирівна. Освітній коучинг як ефективна технологія у підготовці майбутніх педагогів.

У статті проводиться аналіз, доцільність та перспективи використання коучингу як ефективної технології у підготовці студентів.

Ключові слова: коучинг, освітній коучинг, компетентнісно-професійний підхід, інноваційні технології, усвідомлення цілей, професійний розвиток.

Timontieieva Olga. Educational coaching as an effective technology of training future pedagoges.

The article analyzes, the advisability and prospects of using coaching as an effective technology in training students.

Key words: coaching, educational coaching, competence-professional approach, innovative technologies, awareness of goals, professional development.

УДК 94 (477)

У С Т І.,

кандидат педагогічних наук,
Університетський коледж Київського університету
імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна

ЖАНРОВА ПАЛІТРА ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ВИСТУПІВ ЗАСНОВНИКА РЕДАКТОРСЬКОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ Р. ІВАНЧЕНКА

Публіцистику називають літописом сучасності, оскільки в ній в усій повноті віддзеркалюються історія, злободенні проблеми суспільства – політичні, соціальні, побутові.

Публіцистичний стиль – один із функціональних стилів літературної мови, який обслуговує широку сферу суспільних стосунків, найповніше він використовується в газетах, суспільно-політичних журналах, на радіо, телебаченні, у документальному кіно. Публіцистичному стилю властиві дві основні нерозривно поєднані функції інформативності й впливу. Його мета – точно, доступно і яскраво інформувати